Slutuppföljning av Umeå kommuns lokala miljömål, samt tillhörande åtgärdsprogram

2022-2025

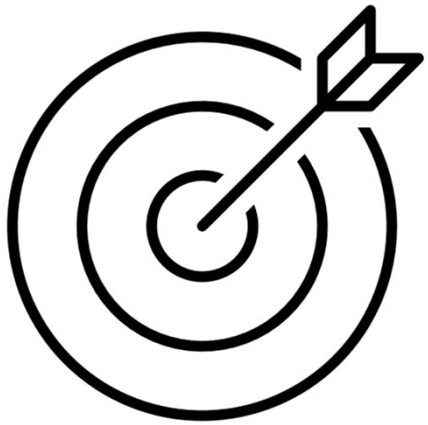
Katharina Radloff, Maria Eriksson och Johanna Lindgren, Strategisk Utveckling

UMEÅ KOMMUN

Miljömålen

- Umeås lokala miljömål är indelade i fem fokusområden, Klimat, Biologisk mångfald, Vatten, God bebyggd miljö och Giftfri miljö.

- Datainsamlingen har genomförts av en bred arbetsgrupp och vissa nyckeltal har vidareutvecklats eller ersatts med ett annat mått som lyfts av verksamheten.

UMEÅ KOMMUN

Klimat

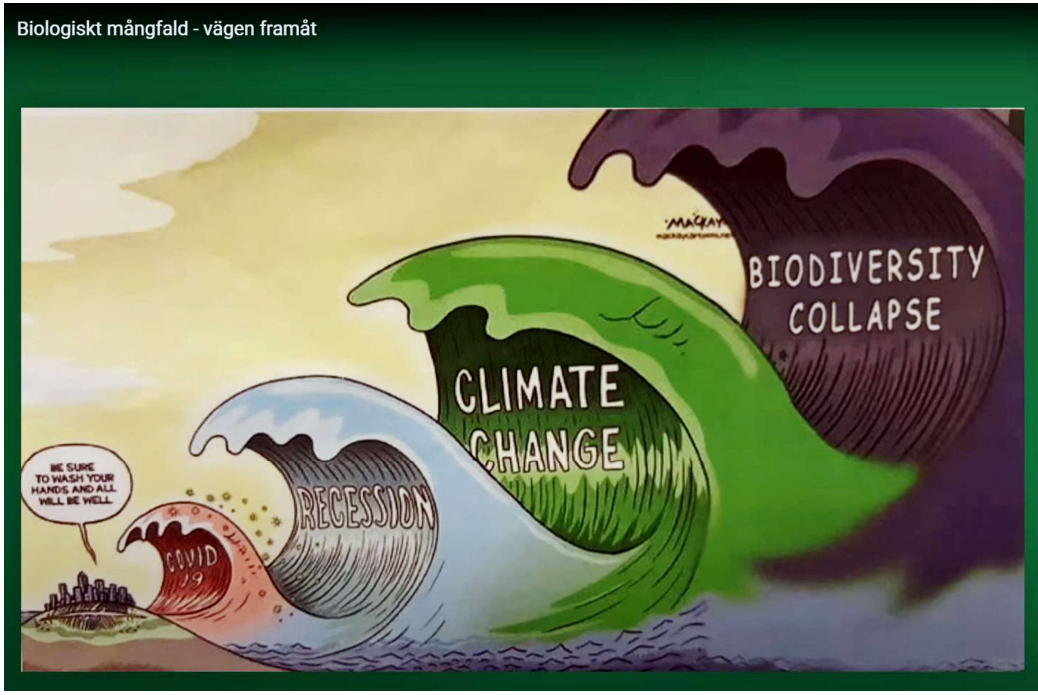
Mål	Trend
Umeå ska vara klimatneutralt 2040, dvs ha nettonoll utsläpp av växthusgaser.	
Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, dvs ha nettonoll utsläpp av växthusgaser.	
Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom att drivmedlen är fossilfria år 2030 och att det hållbara resandet ökar.	
Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO_2-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.	

UMEÅ KOMMUN

Biologisk mångfald

Mål	Trend
2025 ska arealen brukad jordbruksmark, betesmark och kärnområden för rennäringen inte ha minskat jämfört med 2019 års nivå.	🔴
Senast år 2025 erbjuds minst 50 procent lokalproducerade1 livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag. Senast år 2025 erbjuds 50 procent ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter.	🔴
2025 har en arbetsmodell för ekosystemtjänster implementerats så att biologisk mångfald bevaras och utvecklas.	🟢
Senast 2040 sköts alla utpekade natur- och rekreationsområden efter en mångbruksplan så att deras värden bevaras och tillgängliggörs.	⚪
2040 är 100 % av värdefulla våtmarker fortsatt opåverkade utifrån 2019 nivå.	🔴
2025 är andelen av kommunens skogar med klassning Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) sammanlagt 20 procent och säkerställer en ekologisk funktion1. Andel skog som brukas med hyggesfria metoder ökar.	🔴
Senast 2025 har alla grundskolor tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter.	🟢

UMEÅ KOMMUN

Vatten

Mål	Trend
Senast 2040 har alla allmänna och större enskilda vattentäkter ett gott skydd.	
Allmänhetens tillgänglighet till kustens strandlinje ska inte minska.	
2025 ska minst Sävaråns avrinningsområde ha goda förutsättningar för ett rikt växt och djurliv.	
2027 ska våra yt- och grundvattenförekomster ha god status.	

UMEÅ KOMMUN

God bebyggd miljö

Mål	Trend
År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort.	
År 2040 är luften i Umeå är så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.	
År 2025 är gröna stråk och områden utvecklade i Umeås tätorter med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden.	
År 2025 har Umeås invånare god tillgång och tillgänglighet till parker, torg och rekreationsmiljöer med god ljudmiljö.	
År 2025 har Umeå byggnader med låg energianvändning och miljöpåverkan.	
År 2025 ska tillsyn och skydd av kommunens kulturmiljöer ha stärkts och antalet objekt med bristande underhåll ska ha minskats.	

UMEÅ KOMMUN

Giftfri miljö

Mål	Trend
Andelen upphandlingar med ställda miljökrav om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen ska öka till 2025.	●
Senast år 2025 är alla skolor och förskolor samt övriga kommunala verksamheter som riktar sig till barn och unga i Umeå kemikaliesmarta.	●
Senast år 2025 är förorenade områden med mer än måttlig risk undersökta och vid behov åtgärdade.	●
Senast år 2025 har särskilt farliga kemikalier ersatts eller fasats ut.	●

UMEÅ KOMMUN

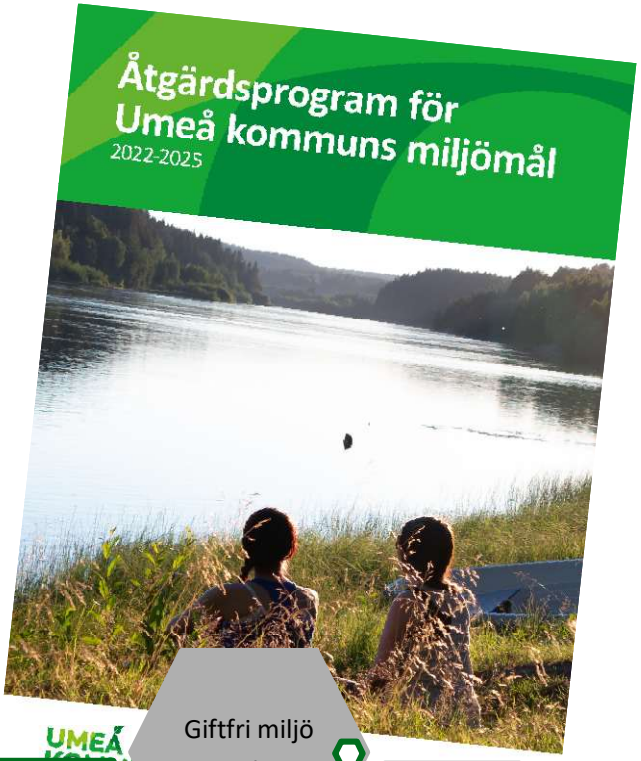
Om åtgärdsprogrammet (ÅGP)

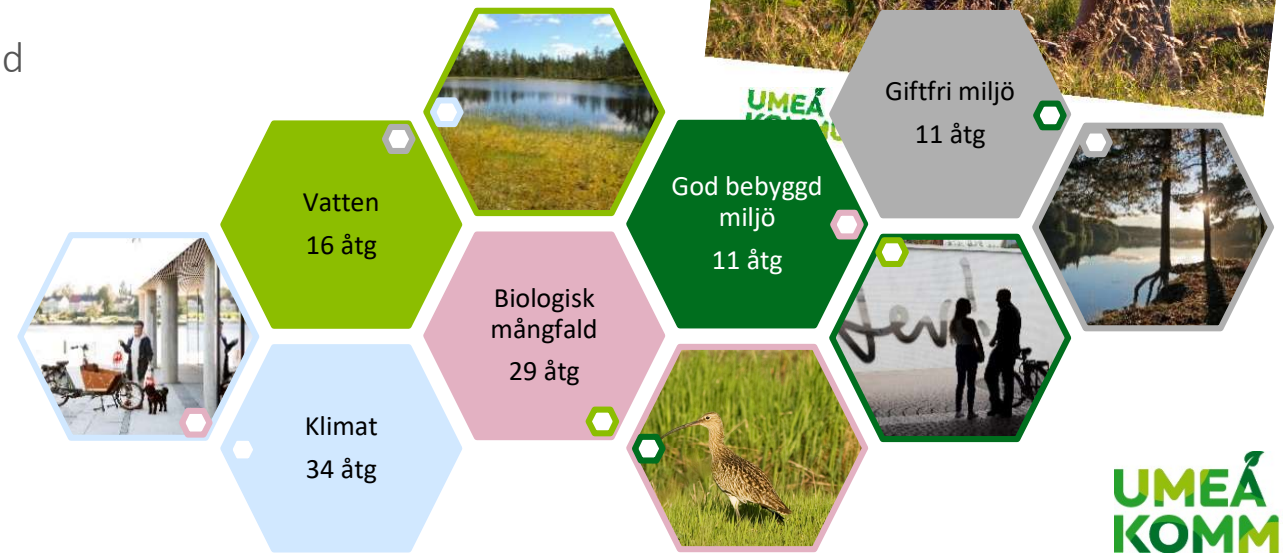
En handlingsplan för att nå de lokala miljömålen

- Beslutades november 2022
- I dialog med berörda förvaltningar och bolag
- I samråd med andra organisationer och allmänheten

Fem fokusområden

- Flest åtgärder för att minska klimatpåverkan och biologisk mångfald
- Kompletterar befintliga program och strategier
- Avgränsning: där kommunen har rådighet

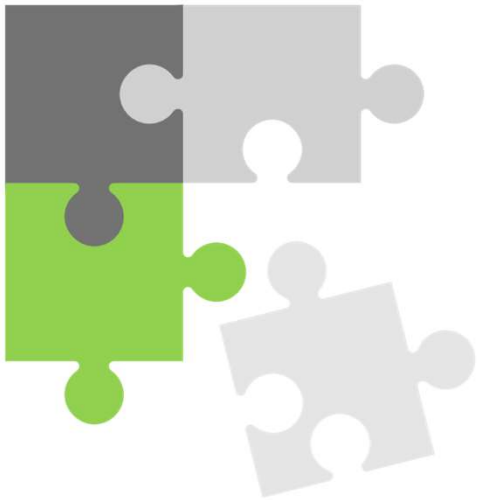

UMEÅ KOMMUN

Uppföljning av ÅGP

- Insamling av status avseende åtgärderna från berörda verksamheter
- Uppföljning i Excel-dokument

UMEÅ KOMMUN

Klimat

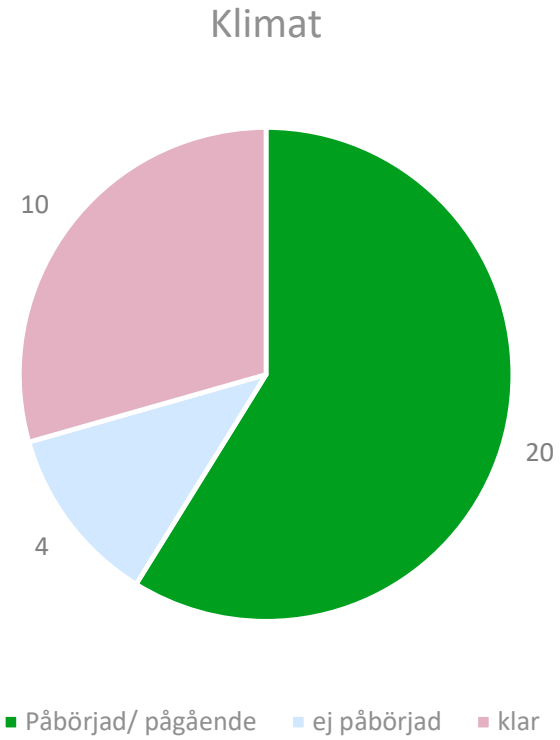
Genomförda projekt/utvecklingsinsatser

Klimatområdet består av 34 åtgärder i programmet, varav tio har avslutats, 20 stycken pågår och fyra har inte påbörjats.

Sedan senaste uppföljningen har åtta åtgärder avslutats. Bland annat har en ny energiplan tagits fram och håller på att implementeras. Det har även tagits fram klimatberäkningsanvisningar för anläggningsprojekt. Utbildningar för förtroendevalda i miljö- och hälsoskyddsnämnden sker löpande.

Flera åtgärder är pågående, såsom exempelvis upprättandet av en intern möbelbank i syfte att främja återbruk, utveckla och implementera formerna för kravställning och incitament vid upphandling av arbetsfordon och entreprenader med flera.

De åtgärder som inte kommit igång ännu är till exempel att ta fram en mobilitetsplan, uppföljning av avtalsefterlevnad i upphandlingar samt information till medborgare om klimatsmart byggande.

UMEÅ KOMMUN

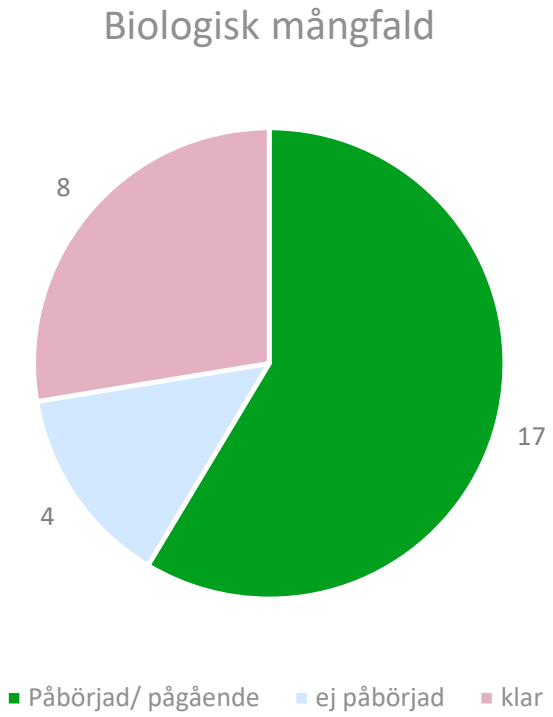
Biologisk mångfald

Genomförda projekt/utvecklingsinsatser

Det finns 29 åtgärder för biologisk mångfald i programmet, varav 17 är pågående och fyra inte påbörjats.

Två av de senast avslutade åtgärderna gäller att upprätta en långsiktig plan för restaurering och kontinuerlig gräsmarksförvaltning, samt att det har gjorts en landskapsanalys av kommunens skogar. Åtgärden med att kartlägga alla tätortsnära våtmarker och att ta fram ett miljöuppföljningsprogram pågår.

Tre åtgärder som ålagts Miljö- och hälsoskydd har i nämndbeslut i MHN avsagt sig ansvar. Detta gäller åtgärder för landskaps- och klimateffektsanalys samt att ta fram en metod för uppföljning av jordbruksmarkens kvalitet.

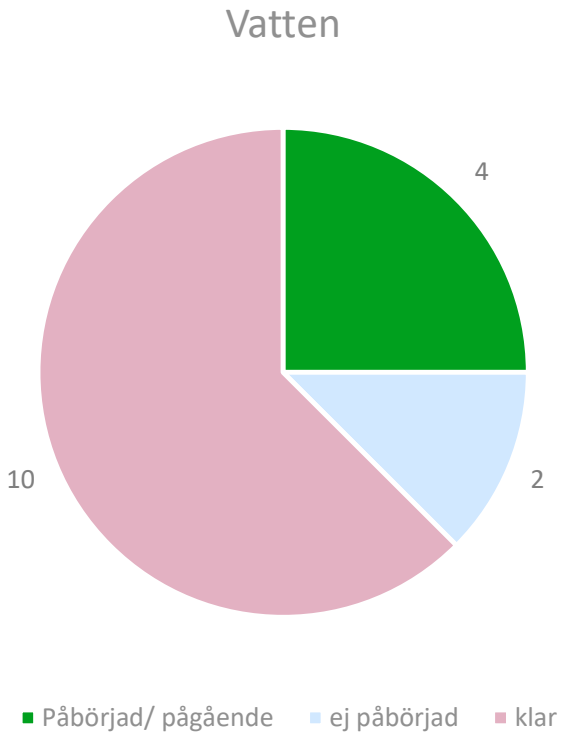

Vatten

Genomförda projekt/utvecklingsinsatser

Område vatten består av 16 åtgärder i programmet, varav tio är avslutade, fyra pågående och två har inte påbörjats. Inga nya åtgärder har avslutats sedan senaste uppföljningen. Några av de sedan tidigare avslutade åtgärderna är bland annat att det har arbetats för ny teknik som möjliggör läkemedelsrening på kommunens reningsverksamt samt att det genomförts tillsyn vid småbåtshamnar i syfte att minska deras miljöpåverkan.

Bland de avslutande åtgärderna är det fem åtgärder som har klarmarkerats av Fritid utan att åtgärden är genomförd med hänvisning till att ansvaret ligger någon annanstans.

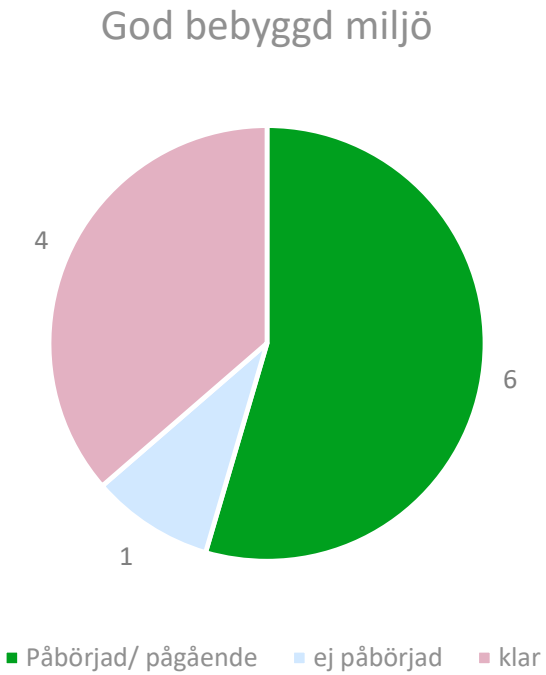

God bebyggd miljö

Genomförda projekt/utvecklingsinsatser
Området god bebyggd miljö består av elva åtgärder i programmet. Fyra åtgärder är avslutade, sex påbörjade och endast en åtgärd har ännu inte påbörjats.

Inga nya åtgärder har avslutats sedan senaste uppföljningen. De åtgärder som avslutats sedan tidigare är långsiktig förvaltning av mark för en ändamålsenlig grön infrastruktur, säkerställa att budget finns för åter- och nyplantering av träd för att behålla antalet stadsträd över tid, ökad planläggning av mark där krav på inkomst från skogsproduktion inte ställs samt att genomföra trädvård av befintliga träd.

Den åtgärd som inte är påbörjad avser att se över äldre bebyggelseinventeringar samt byggnadsordningar och uppdatera underlagen för bedömningar av kulturmiljö.

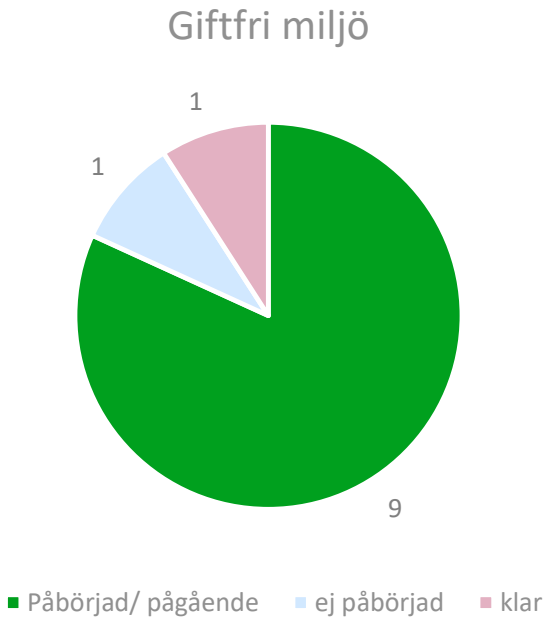
Giftfri miljö

Genomförda projekt/utvecklingsinsatser
Området giftfri miljö består av elva åtgärder i programmet. En åtgärd har avslutats och en har inte påbörjats. Inga nya åtgärder har avslutats sedan senaste uppföljningen.

Arbetet med förorenade områden fortsätter som planerat enligt handlingsplanen. Flertalet av de åtgärder som bidrar till minskad användning av farliga kemikalier är i rullning.

Av de nio åtgärder som är pågående är tre löpande. Detta gäller utbildning samt användning av kemikaliehanteringssystemet samt att fortlöpande ha en översyn av kemikalieanvändning vid inomhusvistelse för barn och unga.

Den åtgärd som ännu inte är påbörjad gäller utveckling av beställarsystemet så det ska gå att lägga till märkning av produkter och därmed vara lättare att göra kemikaliesmarta val. Denna punkt har upphandling under bevakning.

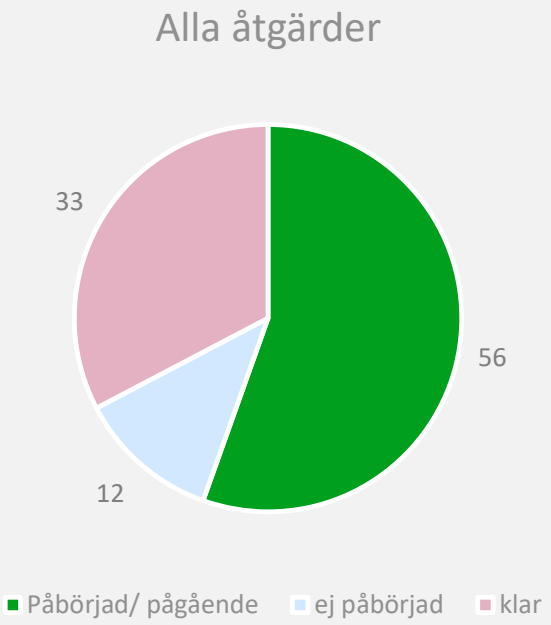
Uppföljning av åtgärdsprogrammet

Sammanfattning

Programmet sträckte sig till 2025 och har nu avslutats. Av de över 100 åtgärderna är 33 genomförda vilket är en ökning från 20 åtgärder i fjol. Av de 33 avslutade åtgärderna är det oklart om alla genomförts i sin helhet. Majoriteten av återstående åtgärder är pågående och många är löpande arbete.

Åtgärdsprogrammet har delvis inkluderats i verksamhetsplaner för flera verksamheter.

Det finns åtgärder som inte kommer att genomföras då ansvarig nämnd har avsagt sig ansvar eller det saknas resurser.

Vad händer framöver?

- Miljömålen gäller tills annat beslut tagits, ÅGP är avslutat
- Styrningen av miljömålen måste tydligare integrera med den nya styrmodellen (även rekommendation från revisionen)

Tidsplan översyn miljömålen:

- Aktualitets- och relevansprövning under hösten 2026

Arbetsgång för aktualitets- och relevansprövning

Styrning miljö…

Utgångspunkter
Politiskt uppdrag?
Lagstiftning
Avtal

Omvärlds-analys
Hur gör andra?
Vilka har ordning?
Vilka får effekt?
Hur ser förutsättningarna ut?
Vad ska vi inte kika på?

Nuläges-analys
Vad har vi?
Var brinner det?
Var skaver det?
Vad är vi bra på?
Vad behöver vi jobba med på sikt?

Principiella vägval
- Prioritering
- Inriktning
- Takt

Beredning av förslag till nya styrdokument
- Organiserande?
- Aktiverande (plan för implementering)
- Normerande (Policy/riktlinje)

Implementering:
- Politisk organisation
- Förvaltningsorganisation
- Processer, metoder & system

Källa: Styrning och samordning, Umeå kommun

UMEÅ KOMMUN

Luft, trafik och buller

- ÅGP för buller håller på att revideras.
- Bullerkartering färdig.
- Slå ihop de sex trafikprogrammen till en mobilitetsplan.
- Luftprogrammet för NO_2 är klart.
- Nytt alt. reviderat luftprogram behövs. För att möta nya normer samt uppföljning.

Biologisk Mångfald

- Långsiktig budget med ett helhetsperspektivet är nödvändigt.
- Både kompletterande styrdokument samt en samordning/struktur för hur olika dokument hänger samman behövs.
- Verktyg och uppföljning (indikatorer)

Vatten

- Viktigt att säkerställa att det finns en röd tråd i Utvecklingsstrategin för VA.
- Tydlig ansvarsfördelning och uppföljning saknas för flera styrdokument.

Klimat

- Översyn av vilka styrdokument som finns.
- Tydligare ansvarsfördelning framgent.
- Viktigt att utreda vilka konsekvenser det får för olika ämnesområden/frågor om miljömålen försvinner. Risk för otydlighet eller att dessa frågor ramlar mellan stolarna.
- Etappmål och uppföljning.